

נגיעות מפרשת השבוע קרח

פרשת השבוע קרח מתארת מרד והסתה פרועה כנגד משה ואהרן שליחי ה' ע"י כוחות שונים שהתאחדו כדי להילחם במשה ולהציב שכבת הנהגה חלופית אינטרסנטית ללא כל מצע או רקע אידיאולוגי משותף ללא כל מדיניות ודרך פעולה למעט הרצון ברכישת שליטה כח וסמכות. אירוע זה גורר עונש מידי ומיוחד וניתן אישור ברור ומוחלט לבחירת הקב"ה במנהיגותם ובסמכותם של משה ואהרן.

השבוע נשמעו מצד קבוצות חרדים קללות והשמצות כנגד הממשלה שעתידה לקום בשבוע הבא ובמיוחד השוואת הקואליציה העתידית למרד של קורח ועדתו כנגד משה שליחו הנאמן של הקב"ה.

מבלי להיכנס לפוליטיקה ומבלי לנקוט עמדה, מפתיע ומדהים שחרדים משווים את ראש ממשלת ישראל הנוכחי, אדם שעל פניו אינו מציג חזות חרדית וכנראה שאינו שומר מצוות באדיקות למשה רבנו האיש הקדוש שעליו נאמר רק לפני שבועיים " וְהָאִישׁ מִשָּׁה, עֵנּוּ מְאֹד מְפֹל, הָאָדָם, אֲשֶׁר, עַל-פְּנֵי הָאֲדָמָה ". והקב"ה עצמו אומר " בְּכָל-בְּיָתִי, נֶאֱמָן הוּא. " האם יש מקום להשוות ביניהם? האם לחרדים יש סימנים ואותות להסמכתו של רה"מ ישירות ע"י ה'?

הרב חיים נבון מסביר שפרשני המקרא מעלים אפשרות שמרידה ותסיסה גורפת כזו אינה צומחת יש מאין אלא על רקע חברתי ורוחני מסוים. הוא מביא את ר' אברהם אבן עזרא שהציע שהמרד בא בעקבות החלפת הבכורות בלוויים. בתחילה אמורים היו הבכורות לשמש במשכן. לאחר חטא העגל החליף אותם משה בלוויים. בני ישראל התמרמרו. הם הרגישו שמשה גזל מהם את הזכות להיות שותפים בעבודת המשכן והעניק זכות זו לאחיו הלוויים. האם היה כאן רצון כן לשלוח נציגים מכל משפחה לעבודת המשכן? או שמא נטייה עתיקה לקיטורים וחשדנות?

הרמב"ן מעלה הצעה שונה. הוא מסתמך על ניתוח היסטורי וטקסטואלי, וטוען שהרקע למרידתו של קורח היה חטא המרגלים. לאחר חטא המרגלים נגזר על בני ישראל להוסיף לנדוד במדבר עד מותם, ורק בניהם הקטנים אמורים היו להיכנס לארץ. הרמב"ן מסביר שזהו הרקע להתקוממות כנגד משה ואהרן.

מבחינה פסיכולוגית הצעתו של הרמב"ן ברורה לחלוטין. בני ישראל התכוננו למאמץ קצר שבעקבותיו גמול מיידית: מסע זריז במדבר ומיד – נחלת ארץ כנען הדשנה. כאשר התוכניות השתנו התקשו בני ישראל להתאים את עצמם למציאות החדשה. נוצר עיכוב יש דחיה. מצפות להם שנים ארוכות של נדודים במדבר הצחיח, שם ייפלו פגריהם, ורק בניהם הצעירים הם שיירשו את הארץ.

בני ישראל לא התאפיינו בסבלנות יתרה ויש להם קושי רב בדחיית סיפוקים כאילו שהם גדלו בארמונות פאר ששם קיבלו הכל על מגש של כסף. הם רוצים גאולה ונחלה כאן ועכשיו. לא מתאים להם מסעות במדבר. לאורך ההיסטוריה רואים בבירור כי בזמנים קשים קל למנהיג פופוליסט לנצל לטובתו את המצוקה. באווירת ההתמרמרות והאכזבה, קל היה לקורח לקבץ סביבו קהל גדול מנכבדי העם אפילו כנגד מנהיגות בכירה ומופלאה כשל משה ואהרן.

אחד המסרים הרוחניים של פרשת קורח לפי הרב נבון שגם אנשי הציבור במדינת ישראל ייטיבו לעשות אם יאמצו הוא הצורך להתמסר לחינוך לטובת העתיד. הז"ל מספרים לנו על חוני המעגל, שראה אדם הנוטע עץ חרוכים, העתיד להניב פירות רק בעוד שבעים שנה. כשם שאבותיי נטעו בשבילי, הסביר לחוני, כך אני נוטע בשביל בניי (תענית כ"ג ע"א). צריך ללכת כמדבר, בשביל שהבנים יזכו לנחול את הארץ. צריך לבנות רכבת תחתית ותשתיות בכדי שלצאצאים תהיה תחבורה נוחה.

כדי להוכיח שאהרן הוא הנבחר לכהונה, מניח משה את מטהו עם מטות כלל הנשיאים באוהל מועד ומראה לכל העם שה' בחר באהרן: "והנה פרח מטה אהרן לבית לוי, ויוצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים" (במדבר י"ז, כ"ג). הקב"ה רומז לבני ישראל שעליהם להתבונן במקל החשוף, ולראות בו את הפרחים והשקדים העתידים להנץ. לפעמים צריך לגלות נכונות לעמול בהווה הקשה, בשביל העתיד המפואר.

חיים בעלי משמעות צריכים להיות רוויים בתודעה של ייעוד, וגם בסבלנות. אנו שואפים לעולם טוב יותר ושלם יותר, ואנו מוכנים להקריב ולהשקיע כדי לשפר את העולם שאנו חיים בו, גם אם התוצאות לא יגיעו היום. אנחנו עמלים היום בשביל התוצאות שיגיעו מחר. וגם אם לא נזכה אנו לראות זאת אנו בונים עתיד לילדינו שאחרינו.

שבת שלום וחודש טוב ומבורך.

לעילוי נשמת אבי, מורי ורבי אברהם חנן בן נתן ואטל ז"ל.